

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Gfv.VI.30.133/2022/7.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Osztovits András előadó bíró

Dr. Farkas Attila bíró

A felperesek: ... I. rendű

... II. rendű

A felperesek képviselője: Dr. Szepesházi Péter ügyvéd I-II. rendűért

Az alperesek: ... I. rendű

... II. rendű

... III. rendű

Az alperesek képviselői: Dr. Jánossy Boglárka ügyvéd I. rendűért

Dr. Szilágyi Gábor György Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szilágyi Gábor ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek: I-II. rendű felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 73.Pf.635.792/2021/6. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.P.52.637/2020/18-I. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű és a II. rendű felperest, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű alperesnek 127.000 (százhuszonhétezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak felhívásra 1.334.400 (egymillió-háromszázharmincnégyezer-négyszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] 2008. június 17-én a felperesek mint adósok valamint a II. rendű és a III. rendű alperesek mint hitelezők devizában nyilvántartott jelzálogtípusú kölcsönszerződést kötöttek. A kölcsönszerződés V.4. pontja tartalmazta: „Az adós és a zálogkötelezett a jelen szerződés aláírásával tudomásul veszik, hogy a forint/devizaárfolyam piaci mozgásából adódóan felmerül a veszteség kockázata. Az adós a zálogkötelezett kijelenti, hogy tudomása van arról, hogy a jelen szerződés futamideje alatt a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott forint/devizaárfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Tudomásul veszi, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. Az adós kijelenti, hogy az árfolyamkockázatból adódó veszteség lehetőségét gondos megfontolás tárgyává tette és fizetőképességének megfelelően mérlegelte.”

[2] A kölcsönszerződés megkötése előtt 2018. május 18-án a felperesek kockázatfeltárási nyilatkozatot írtak alá. Ebben egyebek mellett szerepelt, hogy az adósoknak tudomása van arról, hogy a kölcsönszerződésben rögzített devizaárfolyama napról-napra változik (euro esetében meghatározott +/-15%-os sávban, svájci frank és japán jen esetében pedig bármilyen irányban és bármilyen mértékben), ezért az esedékesség napján megfizetendő törlesztőrészlet forint összege előre nem megállapítható. Amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Kijelentik, hogy a fentiekre figyelemmel a devizában nyilvántartott kölcsönfolyósítását úgy kérik, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat jellegét megértették, a felmerülő kockázatot viselik.

[3] 2016. január 18-án a II. rendű és a III. rendű alperes a kölcsönszerződést felmondta, a kölcsönszerződésből eredő követelést az I. rendű alperesre engedményezte.

A felperesek keresete és az alperesek védekezése

[4] A felperesek keresetükben a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és annak érvényessé nyilvánítását kérték akként, hogy a bíróság mellőzze a szerződés V.4. pontjának rendelkezéseit, valamint állapítsa meg, hogy a felpereseknek mint egyetemleges adósoknak az I. rendű alperes felé fennálló tartozása 2020. május 31-én 7.134.357 forint. Kereseti kérelmüket többek között a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) bekezdésére alapították arra hivatkozással, hogy a szerződés megkötése előtt nem kaptak megfelelő tájékoztatást a szerződést érintő árfolyamkockázatról, ezért nem volt világos és egyértelmű az, hogy az árfolyamkockázatot milyen mértékben viselik.

[5] Az alperesek érdemi ellenkérelmeikben a kereset elutasítását kérték.

Az első- és másodfokú ítélet

[6] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Az árfolyamkockázat tisztességtelenségével kapcsolatban kiemelte, hogy a felperesek a kölcsönszerződés megkötése előtt egy hónappal kockázatfeltáró nyilatkozatot írtak alá, amelyben tudomásul vették, hogy a svájci frank árfolyama bármilyen irányban és mértékben változhat, és tudomásul vették, hogy a devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, a felmerült kockázatot ők viselik. Ez a tájékoztatás és a szerződés V.4. pontja alapján az árfolyamkockázat adósra telepítését tartalmazó szerződéses kikötés világos és érthető volt, ezért az nem minősíthető tisztességtelennek.

[7] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a per fő tárgya tekintetében helybenhagyta. A fellebbezés indokaira tekintettel úgy ítélte: a szerződésnek az árfolyamrés alkalmazása miatti érvénytelenségére és ebből következően a keresetben foglalttól eltérő jogkövetkezmény alkalmazására való hivatkozását a felpereseknek a másodfokú bíróság érdemben nem bírálhatta el. Ennek indoka, hogy a felperesek sem ezen érvénytelenségi okra alapítottan, sem ezen jogkövetkezmény alkalmazása iránt nem terjesztettek elő kereseti kérelmet, sem az első-, sem a másodfokú eljárásban nem terjesztettek elő keresetváltoztatást és nem kérték annak engedélyezését, annak ellenére, hogy a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 7. § 12. pont a) alpontja alapján már a további érvénytelenségi ok megjelölése, mint eltérő jogállítás keresetváltoztatásnak minősülne.

[8] Az árfolyamkockázati tájékoztató megfelelőségét a másodfokú bíróság az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) és a Kúria vonatkozó joggyakorlatában kifejtett szempontok szerint vizsgálva jutott arra a következtetésre, hogy az árfolyamváltozás tekintetében a szerződéskötés előtt nyújtott hitelezői tájékoztatás tartalmazza, és a szerződés V.4. pontjában foglalt tájékoztatás megerősíti, hogy a CHF árfolyama bármilyen mértékben

emelkedhet és ebben az esetben ennek hatására a törlesztőrészlet jelentősen is megnövekedhet. A másodfokú bíróság szerint a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására a tájékoztatásnak nem kellett kiterjednie, mivel a kölcsönszerződés egyedileg meg nem tárgyalta II.3. pontja alapján e változás a felperesek fizetései kötelezettségére – az ügyleti kamat mértékére – nem volt közvetlen kihatással. Az ügyleti kamat mértékének változását e kikötés a hitelező egyoldalú szerződésmódosítási jogának gyakorlásához kötötte, amit a DH1 törvény tisztességtelennek minősített. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság a tájékoztatás tartalmát megfelelőnek ítélte, ezért a szerződést a felperesek által megjelölt okokból nem minősítette érvénytelennek.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[9] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a keresetüknek helyt adó, másodlagosan részközbenesítő ítélet meghozatalával a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét megállapító határozat meghozatalát kérték. Arra hivatkoztak, hogy a jogerős ítélet az rPtk. 209. § (1) bekezdésébe, 209/A. § (2) bekezdésébe, 239. § (2) bekezdésébe, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (1), (6) és (7) bekezdéseibe, az EUB – felülvizsgálati kérelemben megjelölt – ítéleteibe ütköző módon jogszabálysértő. Állították, a kockázatteltérítés lényege, hogy felhívja a pénzügyi kérdésekben járatlan fogyasztó figyelmét a devizaárfolyam változás korlátlanúságára, a tájékoztatás tehát csak akkor felel meg az uniós jogból és az EUB joggyakorlatából eredő követelményeknek, ha az átlátható, világos és érthető, abból egyértelműen kitűnik, hogy a fogyasztó számára megnövekedett teher adott esetben elviselhetetlenné válhat, azzal a teljes vagyoni helyzetét teszi kockára. Az átláthatóság az árfolyamkockázatot felperesre hárító szerződési feltételek kapcsán önmagában is hiányzik, mert a szerződésben egyoldalú módosítási jog és árfolyamrész is szerepel. Ezek együttes hatásának eredményeként a fogyasztó nem láthatta át, hogy a fizetési kötelezettségének módosulása mely feltételekre vezethető vissza. Az EUB joggyakorlatából ered az a követelmény is, hogy a kockázatteltérítésnek ki kell terjednie minden körülményre, amelyekre az eladónak vagy szolgáltatónak a szerződés megkötésének időpontjában tudomása lehetett és amelyek az említett szerződés későbbi teljesítésére kihathattak. A felperesek utaltak arra is, hogy az árfolyamrész tisztességtelensége jogkövetkezményét a Kúriának hivatalból kell vizsgálnia. Bár az árfolyamrész tisztességtelensége okozhatna részleges érvénytelenséget is, azonban jelen esetben ez egybeesik a teljes érvénytelenséggel, ugyanis átszámítási árfolyam hiányában a szerződés nem teljesíthető.

[10] Az I. rendű alperes és a II-III. rendű alperesek felülvizsgálati ellenkérelmeikben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

[11] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta. Megállapította, hogy az a hivatkozott indokok alapján nem jogszabálysértő.

[12] A Pp. 413. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel a felülvizsgálati kérelem hivatalból elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. és 5.

pontjában kifejtett jogértelmezésre is, amelyek az 1/2017. PJE határozat értelmében az új Pp. alkalmazása körében is megfelelően irányadók – a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, annak kifejtése, hogy a fél a határozatot milyen okból támadja, valamint, hogy milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja.

[13] A Kúria rögzíti: a másodfokú bíróság érdemben nem vizsgálta a felpereseknek a fellebbezésükben előterjesztett, a szerződésnek az árfolyamrés alkalmazása miatti érvénytelenségére és ebből eredően a keresetben foglalttól eltérő jogkövetkezmény alkalmazására való hivatkozását a Pp. 7. § 12. pont a) alpontja alapján. A felperesek felülvizsgálati kérelmükben megsértett jogszabályhelyként ezt nem jelölték meg, a Kúria ezért a Pp. 413. § (1) bekezdésére figyelemmel felülvizsgálati kérelemnek ezt a részét érdemben nem bírálhatta el.

[14] A Kúria érdemben csak azt vizsgálhatta, hogy a perbeli kölcsönszerződés V.4. pontja és a szerződéskötést megelőzően a felpereseknek átadott kockázatfeltáró nyilatkozat tartalma az rPtk. 209. § (1) bekezdése szerinti követelményeknek – figyelemmel az EUB és a Kúria vonatkozó joggyakorlatában kifejtett szempontokra is – megfelelő-e.

[15] A felperesek a számukra a kockázatfeltáró nyilatkozatban a szerződéskötést megelőzően adott tájékoztatásból tudomást szereztek a külföldi devizában való finanszírozás kockázatairól, valamint az árfolyamkockázat viselésének vállalása alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül nemcsak azt vehették számításba, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de fel kellett ismerjék annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségükre gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy kockázatviselésüknek nincs felső határa, az tehát korlátlan [rPtk. 205. § (3) bekezdés, 209. § (1) és (2) bekezdés; 2/2014. PJE, 93/13/EGK irányelv, és annak 4. cikk (2) bekezdését értelmező EUB C-186/16. számú ítélet, EUB C-51/17. számú ítélet].

[16] A Kúria figyelemmel volt arra is, hogy Jogegységi Panasz Tanácsa a 2021. november 22-én hozott és a Magyar Közlöny 2021. évi 243. számában 2021. december 28-án közzétett Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat) értelmében a 2/2014. PJE határozat 1. pontja (Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen) azzal a kötelező (kiegészült) értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet (JPE határozat elvi tartalom, 34. pont).

[17] A Kúria a II. rendű és a III. rendű alperesek perbelivel megegyező tartalmú tájékoztatását a JPE határozattal pontosított, konkretizált szempontrendszer alapul vételével már vizsgálta és azt világosnak és érthetőnek, következőképpen tisztességesnek ítélte (Gfv.VI.30.243/2021/9., Pfv.I.21.356/2021/5.) A felperesek felülvizsgálati kérelmükben hivatkozott indokok nem voltak alkalmasak arra, hogy a Kúria a kialakult joggyakorlatától eltérjen.

[18] A Kúria mindezekre figyelemmel nem találta megállapíthatónak a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértéseket, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) és (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[19] A felülvizsgálati kérelem eredménytelensége miatt a felperesek a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelesek megfizetni az I. rendű alperes jogi képviselőjével felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése, 4/A. §-a alapján a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban, áfával növelt összegben felszámított ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költséget.

[20] A felperesek költségfeljegyzési joguk folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a Pp. 102. § (1) bekezdése alapján kötelesek az államnak felhívásra megfizetni.

[21] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján tárgyaláson bírálta el.

[22] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[23] 1959. évi IV. törvény 209. § (1) bekezdés, 2/2014. PJE határozat, 6/2013. PJE határozat, Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat

[24] Gfv.VI.30.243/2021/9., Pfv.I.21.356/2021/5.

A döntés elvi tartalma

[25] Akkor megfelelő tartalmú a deviza alapú kölcsönszerződésben az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a forint árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.

Budapest, 2022. december 6.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András s.k. előadó bíró,
Dr. Farkas Attila s.k. bíró